

VERBUL

Partea de vorbire flexibilă
care arată acțiunea,
starea sau existența.

- CATEGORIILE GRAMATICALE SPECIFICE: **CONJUGAREA***, **MODUL** și **TIMPUL**
- ALTE CATEGORII GRAMATICALE:
FELUL (**PREDICATIV/NEPREDICATIV**);
PERSOANA,
NUMĂRUL

* **CONJUGAREA** – I: terminația, la infinitiv, -a; a II-a: terminația, la infinitiv, -ea; a III-a: terminația, la infinitiv, -e; a IV-a: terminația, la infinitiv, -i, î.

În anii următori veți studia încă o categorie gramaticală specifică verbului - **DIATEZA**

MODUL

DEFINIȚIE: FORMA PE CARE O IA VERBUL PENTRU A ARĂTA CUM CONSIDERĂ VORBITORUL ACȚIUNEA.

- **A.**
- **Modurile personale – forme la care verbele pot avea funcția sintactică de predicat:**
- Modul indicativ – arată o acțiune sigură (lucrez, lucrezi, lucrează etc.; par, pari, pare etc.; spun, spui, spune etc.; citesc, citești, citește etc. cobor, cobori, coboară etc.);
- Modul imperativ – arată o acțiune posibilă, dar făcută realizabilă prin rugămintă, îndemn, sfat sau ordin din partea vorbitorului (lucrează! lucrați! nu lucra!; spune!; citește! nu citi!; coboară! nu coborî!);
-are doar persoana a II-a singular și plural, forma afirmativă și negativă. Persoana a II-a, singular, forma negativă se construiește cu infinitivul verbului. Ex. Citește! Nu citi! (verbul „a citi”)
-marca este, de cele mai multe ori, grafică = semnul exclamării: „!”. Intonația marchează, de asemenea, imperativul (limbajul paraverbal).
- Modul conjunctiv – arată o acțiune posibilă, realizabilă. Marca gramaticală este „**să**” (să lucrez, să lucrezi, să lucreze etc.);
- Modul condițional–optativ – arată acțiuni posibile, a căror realizare depinde de o condiție, ori arată acțiuni dorite. Marca gramaticală o reprezintă forme specifice ale verbului „a avea” cu valoare de verb auxiliar: „**aș, ai, ar, am, ați, ar**” (aș lucra, ai lucra, ar lucra etc.).

B. MODURI NEPERSONALE – ACESTEA NU ARATĂ ATITUDINEA VORBITORULUI FAȚĂ DE ACȚIUNE ȘI NU ÎȘI MODIFICĂ FORMA ÎN RAPORT CU PERSOANA;

- sunt forme verbale la care verbele au alte funcții sintactice, dar nu îndeplinesc niciodată funcția de predicat:
- INFINITIV – forma din dicționar a verbului. Poate să apară precedat sau nu pe prepoziția „a” (*a lucra, a părea, a spune, a citi**, *a coborî*);
- GERUNZIU – are terminația specifică „ind” sau „ând”: *lucrând, părând, spunând, citind, coborând*;
- PARTICIPIU – terminat în „s” – *spus*; „t” - *lucrat; părut; citit; coborât*; apare în componența timpului perfect compus al indicativului (*am lucrat*) și la formele de perfect ale conjunctivului (*să fi părut*) și condițional optativului (*aș fi spus*);
- SUPIN – este format din prepoziție + participiu: *de lucrat; pentru citit*.
- * verbele de conjugarea a IV-a terminate în „i” au la final un singur „i”, în toate formele verbale unde apare infinitivul : forma negativă a imperativului, la persoana a II-a singular: „nu fi trist!”, viitor - „voi citi”, condițional-optativ - „aș citi” și construcțiile: „pot citi”, „știu citi”etc. Excepții sunt doar verbele: *a se sfii, a prii, a pustii, a înmii*.

TIMPUL

DEFINIȚIE: FORMA PE CARE O IA VERBUL PENTRU A ARĂTA MOMENTUL ÎN CARE SE DESFĂȘOARĂ ACȚIUNEA; PREZENT, VIITOR, TRECUT/ PERFECT

- **Modurile indicativ, conjunctiv și condițional-optativ** au **timpul prezent**: lucrez, pari, spune; să citească; să coboare; aş lucra; ai părea; ar spune etc.
- **Modul indicativ** are patru forme care marchează o **acțiune trecută**: **imperfect** – lucrăm, lucrezi etc.; **perfect compus***: am putut, ai putut etc.; **perfect simplu**: spusei, spuseși, spuse etc.; **mai mult ca perfect**: citisem, citești, coborâse, spusese, spuseseți etc.
- **Modurile conjunctiv și condițional-optativ** au **timpul perfect**** : să fi lucrat, aş fi părut, ar fi spus etc.
- * - verbul auxiliar – care ajută la formarea timpului perfect compus al indicativului – este „a avea”
- ** - verbul auxiliar – care ajută la formarea timpului perfect al conjunctivului și condițional-optativului - este „a fi”.
- **Modul indicativ este singurul mod care are timpul viitor*****: **viitor simplu (literar)** voi lucra, **alte forme de viitor**: am să par, are să spună, o să citească**** etc.
- *** - verbul auxiliar – care ajută la formarea timpului viitor al indicativului – este „a vrea” („a voi”).
- **** viitorul format cu ajutorul verbului la conjunctiv „o să lucrez”, „ai să poți”, „are să spună” rămâne un timp al modului indicativ. Pentru a verifica, transformăm în viitor literar:
 - „o să lucrez”= „voi lucra”; „ai să poți” = „vei putea”; „are să spună” = „va spune” etc.

FUNȚIILE SINTACTICE ALE VERBULUI

- Au funcția sintactică de predicate verbale **verbele predicative**, aflate la moduri personale: **indicativ, imperativ, conjunctiv, condițional–optativ**;

Ex.1: „Și tremură brazi,/Mișcând rămurile...” – „tremură” = predicat verbal (verb la modul indicativ);

Ex.2: „Și de ce să nu mă plec...” - „să nu mă plec” = predicat verbal (verb la modul conjunctiv).

- Au funcția sintactică de predicate nominale **verbelele copulative**, aflate la moduri personale, împreună cu numele predicativ care exprimă o calitate a subiectului;

Ex.3: „iarba pare de omăt” – predicat nominal; „de omăt” (albă/argintie) = nume predicativ;

- ATENȚIE! a fi, a ajunge, a rămâne, a ieși - aceste verbe sunt predicative sau copulative, în funcție de relația cu subiectul.

EX.4: „Iarna-îi ici, vara-îi departe” - „i” = este = se află, se găsește. Pentru că am putut face înlocuirea, formează predicate verbale.

(„ici” și „departe” nu sunt calități ale subiectului „iarna”, deci NU au funcția sintactică de nume predicative. Au funcție de *circumstanțiale de loc*)

EX.5: „[...] Au nu-nțelegi tu oare,/Cum că eu sunt nemuritor,/Și tu ești muritoare?” – „nu-nțelegi” – predicat verbal;

„sunt muritor”, „ești muritoare” = predicate nominale „muritor” și „muritoare” sunt calități ale subiectelor „eu” și „tu”.

LISTA VERBELOR COPULATIVE –

- **a părea** –întotdeauna copulativ, adică nu formează niciodată singur predicatul; va forma mereu predicat nominal, cu un nume predicativ;
- **a fi, a ajunge, a rămâne, a ieși, când leagă o calitate de subiect (ex: Ana **ajunge** avocată.);**
- **a se face, a se numi, a se chema, a se naște (ex. Munca **înseamnă** reușită.).**

ALTE FUNCȚII SINTACTICE ALE VERBULUI

- Verbele aflate la modurile nepersonale – **infinitiv, gerunziu, participiu și supin**

Îndeplinesc funcții sintactice de: **subiect, nume predicativ, atribut, complement**. **NICIODATĂ NU FORMEAZĂ PREDICATUL PROPOZIȚIEI!**

Ex.1: A studia poezia eminesciană este o bucurie.

- unde „a studia” = verb la infinitiv, cu funcția sintactică de **subiect** (infinitivul poate fi înlocuit cu substantivul *studiul*)

Predicatul propoziției: „este o bucurie” = predicat nominal.

Ex.2: Strădania mea este de a înțelege poezia.

-unde „este de a înțelege”: **predicat nominal** (cu sensul *este înțelegerea*), iar „de a înțelege” este verb la infinitiv cu funcția sintactică de **nume predicativ**.

Ex.3: Vin spre școală **alergând**. Verbul la modul gerunziu răspunde la întrebarea „**cum vin?**” – este **circumstanțial de mod**.

Ex.4: Răspunsul **dat** de colegul meu este corect. - „dat” – participiu cu valoare adjectivală: „**ce fel de răspuns**” – funcția sintactică de **atribut** adjectival.

Ex.5: Avem **de citit** două povestiri de Mircea Sântimbreanu. – „de citit” – supin; răspunde la întrebarea „**ce avem?**” – deci va avea funcția sintactică de **complement direct**.